

VESTNIK PROSVETNIH ZVEZ

V LJUBLJANI IN V MARIBORU.

CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN.

NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 5.

ŠTEV. 1-2.

JANUAR-FEBRUAR 1933.

LETO XIV.

Mati — vzgojiteljica velikih mož

Vsakoletni praznik materinskega dne po naših društvih nam daje priliko, da se zamislimo v delo naših mater, da skušamo preceniti njihove žrtve, pretehtati njihovo ljubezen, spoznati globino njihovega srca, dati priznanje njihovega delu, izraziti globoko hvaležnost in ljubezen za vse njihovo materinsko življenje in žrtvovanje. Vsako leto pa se iznova prepričamo, da smo še zelo daleč od tega svojega cilja, da ga tudi dosegli ne bomo, ker ga ne moremo, ker je pač materino srce eden izmed božjih čudežev, ki jih pač res občudujemo, a povsem razumeti in pravilno oceniti ga pa nikoli ne moremo.

Ves življenjski in zgodovinski razvoj človeštva nam govori o silnem in odločilnem vplivu, ki ga ima mati na svojega otroka, zlasti še na razvoj velikih mož vseh časov. In kako tudi ne? Saj je mati tista, ki jo otrok že pozna iz najnežnejše mladosti kot svojo tolažnico in gotovo pomoč v vsaki težavi. Saj otrok ve, da je mati zato na svetu, da lajša trpljenje in ga pomaga nositi. Saj ima sto in sto dokazov, da ga mati razume in mu je vsak čas dobra. Če nihče ne more in ne zna pomagati, pa bodisi v dušnih ali telesnih težavah, mati gotovo zna in more, pa tudi hoče pomagati. Ono tiho razumevanje, ki ne pozna besed, pa je tudi doraščajočemu in odraslemu otroku varno spremstvo v življenje in osrečuje

spomin ima le mati. Zlasti pa je za človeka, ki ga vihar življenja meče po čerih in skalinah, tolažilna zavest: mati me razume, če me nihče drugi ne, mati me ne obsoja, pa če bi me ves svet obsojal. Nepreračunljivi pa so vplivi materine vzgoje in tako stalni kot nobeni drugi na svetu. Prav zato pa ni zastoj trditvev: materina vzgoja je temelj vse nadaljnje vzgoje in vse lastnosti značaja, ki jih je mati privzgojila, ostanejo trajno bogastvo onega značaja.

To pričajo zgledi iz najstarejših časov. Že v sivi davnini je grški postavodajalec Solon pokazal sliko take matere, ki je lepo vzgojila svoje sinove. Srečna je bila ta mati. Svečenica je bila in v tempelj se je hotela peljati. Voz je že stal pripravljen, toda volov, ki so bili zaposleni na polju, še ni bilo domov. Čas žetve v templju pa je bil vedno bližje. Ljudstvo je v trumah že prihajalo v tempelj, svečenica je stopila na nevprežen voz in je gledala okoli sebe, odkod ji bo prišla pomoč. Tedaj sta priskočila njena oba sinova, dva krepka mladeniča, in sta jo samotež odpeljala v tempelj, kjer naj bi vršila svojo dolžnost. Ta pot se je spremenila v zmagoslavni sprevod; kajti po vseh cestah so jo pozdravljali ljudje in prav za prav ne moremo povedati, komu so veljali slava-klici, ali obema sinovoma, ali materi, ki je vzgojila taka sinova. V templju pa je mati

stopila pred kip boginje, ki ji je imela darovati, ter je prosila, naj sinovoma podari Hera najboljše, kar ima v svojih božanskih zakladih. Tedaj je boginja Hera poslala sinovoma, ki sta sedela na stopnišču templja in čakala na mater, sladak sen, iz katerega se nista nikoli več prebudila.

Tudi rimska zgodovina nam kaže sliko srečne matere. V atriju svoje odlične hiše sedi obdana od same lepote. Kornelija je to, hči zmagoslavnega vojskovođe, dedinja stare tradicije in dragocenih zakladov. Brez vsakega občutja poslušá govoričenje mlade bogate Rimljanke, katera v vznešenih besedah pripoveduje o svojem nakitu in svojih dragocenostih. Drago kamenje, ki ga je nosila in o katerem je govorila, je žarelo v luči. Tedaj je vprašala Kornelijo: »Kje imaš, hči velikega Scipija, ti svoje dragocenosti, ki ti jih je tvoj zmagoslavni oče prinesel iz podjarmljene Afrike?« Tedaj se je posmejala Kornelija, namignila sužnji in malo trenutkov nato sta priskakljala dva živahna dečka k svoji materi in sta se je nežno oklenila. »To je moj najdražji zaklad,« je rekla Kornelija začuden Rimljanki. — —

Ponosni Rimljan Korijolan je prihajal na čelu sovražnikov proti svojemu domačemu mestu Rimu, da bi ga v svoji jezi uničil. Maščevati se je hotel za svojo sramoto. Noben poslanec, nobena prošnja njegovih sodržavljanov niso mogli odvrniti tega pohoda. Toda njegova mati še živi! Komu bi šla nevhvaležnost, nezvestoba in izdajstvo domovine bolj k srcu, kakor njej?« Tedaj se je odločila za to težko pot in se je vrgla pred noge svojemu sinu. In mati je zmagala! »Mati,« je rekel ta, »Rim si rešila, toda svojega sina si izgubila.«

Zena obogatelega Rima pa je brez smisla vrgla krono materinstva v blato ter je mesto te prave ženske krasote prevzela namišljen nakit, perle in prstane, zapestnice in drago kamenje, v misli, da bo to ono dragocenost nadomestilo. Srce polno slavohelepa in brezmejnega egoizma in z žarkimi očmi je kakor pohotnica prislonila svoja usta k studentu življenja, ki ga je hotela vseskozi preizkusiti; odšla je v areno, kjer je kazala

svojo lepoto. Tedaj je prišel drugi vesoljni potop, ki je sloves rimskega ljudstva odplul iz vrste drugih narodov.

Prišla pa je krščanska žena in mati kot prava pionirka kulture, ki je bila novo upanje za vse človeštvo. Resnično zmagoslavje je praznovala materinska čast v prvih krščanskih časih. Slišali smo že o materah, ki so svoje srce in svoje roke poklonile svetemu in plemenitemu, zlasti veri in Cerkvi, pa tudi lepi krščanski vzgoji. Prazni bi bili imeniki v vrstah svetih mučenikov in spoznavalcev, ako bi ne bil imel vsak izmed njih dobro, plemenito, krščansko mater.

Prišle pa so tudi še svete žene srednjega veka, ki so vzor skromnosti in pobožnosti. Cela vrsta mater stoji ob strani človeške življenjske poti in kjer najdemo odličnega sina ali vzorno hčer, pa naj si je že v vrstah znamenitih državnikov, ali v vrsti znamenitih duševnih delavcev, povsod najdemo sled, ki nas vodi do matere, katera je imela vsaj te, ako ne boljših lastnosti, kakor njeni otroci. Iz tega izprevidimo, da je vpliv matere vseh časov bil velik in neizbrisen na vse velike može.

Če pomislimo, kako vsestranski vpliv matere je izoblikoval imenovane velike može, tedaj moramo pač verjeti, da je imela žena, mati še druge skrbi, kakor pa samo skrb za dom in družino, kajti njen vpliv je segal daleč preko te, kar nam kažejo zlasti imena Nona, Monika, Blanka. Vse to kažejo kaj dobra krščanska mati pomeni in dokazujejo, da je žena s svojim vplivom udejstvovala se ne samo v družini, ampak tudi na vseh poljih. Jasen dokaz, da umiraajočega človeštva ne more drugi rešiti kot mati tudi v današnjih časih.

Monika, žena poganskega državnega uradnika Patricija v Tagaste, je bila mati sv. Avguština. Oče, poln navdušenja za svojega nadarjenega sina, je mislil le na to, kako bi ga vzgojil za svet in mu je vsako stvar spregledal. Mati pa, sveta in pobožna kristjanka, se je trudila, da bi iz Avguština napravila otroka Cerkve. Zgodaj mu je vsadila v srce pobožnost in ga je poslala med katehumene. Od slabih tovarišev zapeljan, pa se je zapletel v razne težke pregrehe

in je postal celo krivoverec. Monika je bila neutolažljiva. Molila, trpela je in sprejemala poguma in tolažbe iz besede, ki jo je spregovoril neki škof, da se sin, tolikih materinih solz, pač ne more izgubiti. V svoji materinski skrbi je Monika sledila svojemu ubeglemu sinu iz Afrike v Milan, kjer je v sv. Ambroziju našla zvestega zaveznika in pomočnika za rešitev svojega sina. Presrečna je bila mati, ko je Avguštin na veliko soboto leta 387 po roki sv. Ambrozija prejel sveti krst. Ko sta oba potem v Ostiji čakala na ladjo, je mati Monika izpregovorila iz prepornega srca te-le besede: »Kaj naj še prav za prav delam na svetu, res ne vem; moja časna sreča je dovršena, ko vem, da si ti, moj otrok, postal sin Cerkve in te kot služabnika božjega vidim ob svoji strani.« Kmalu potem je umrla ta sveta mati, ki je zapustila Cerkvi sina, ki je za vse krščanstvo po svojem spreobrnjenju, po svojih čednostih in po svojih spisih heroičen zgled.

Previdnost vodi ljudi po raznih potih, da jih pripelje do cilja. To dejstvo vidimo na mnogih primerih, zlasti pa posebno jasno na razvoju onih mož, ki jih je Bog določil za orožje širitve vere in krščanskega življenja. Povsod je pa mati tista, ki je vse to spravila v pravi tir.

Zgodnja krščanska vzgoja, posebno pa pobožna mati in razni dogodki so tudi v Gregoriju Nacijanskem spravili do rasti dolgo časa skrita semena krščanske vere. Pobožna mati, Nona, je svojega sina kmalu po rojstvu v cerkvi Bogu darovala. Kot mladenič je bil Gregor nekoč v hudem viharju na morju. Najbolj ga je bolelo to, da bo umrl brez krsta. Z vročimi solzami je prosil Boga, naj ga ohrani pri življenju za prav posebno božjo službo, ki se ji hoče posvetiti. Njegova molitev je bila uslišana, izpolnil pa je tudi svojo obljubo. Ta veliki svetnik in učenik nikoli ni mogel misliti na mater brez čustva najgloblje hvaležnosti, posebno zaradi njenega blagoslova za svoje versko življenje. Svojo mater tako-le slika: da ni nikoli šla v gledališče, da ni nikoli, četudi je bila zelo sočutna z vsako bolečino, pustila v svojo dušo velikega čustva žalosti, ne da

bi prej mislila na Boga. Pri njej je bilo vse človeško podrejeno božjemu, verska čustva so zmagala vsa druga. Skrb za izveličanje vesoljnega človeštva je bila večja, kakor pa za njeno lastno. S spoštljivo pobožnostjo je prihajala v cerkev in tudi med molitvijo v cerkvi umrla.

Svojemu drugemu sinu Cezarju, poznejšemu cesarskemu zdravniku, Nona ni posvetila manj ljubezni in skrbi, da ga je krščansko vzredila. Julijan odpadnik, ga ni mogel ne s prošnjami, ne z obljubami pripraviti, da bi se odpovedal krščanstvu. Tudi Cezar je smatral vero za najdragocenejši zaklad, za katerega je treba vse drugo žrtvovati. Zapustil je dvor, da ne bi trpel škode na svojem največjem bogastvu. »Vse, kar imam, zapuščam ubogim,« to so bile njegove zadnje besede.

Bazilij iz Cezareje je prejel prvo vzgojo od svoje pobožne stare matere Emilije. Ta častita žena je vsejala seme krščanstva malemu Baziliju v srce prav tako, kakor ga je sama prejela od svetega škofa Gregorija Čudodelnika. Ko je Bazilij po dokončanih študijah prišel v svoje domače mesto, tedaj je bila nevarnost, da ga bo sijaj njegovih talentov zavrnil na nepravdo pot. Tu je zopet posegla vmes stara mati Emilija in njegova pobožna sestra Makrina. Tudi to je vzgajala pobožna stara mati. Ko je Bazilij prejel sveti krst, se je podal v samoto, kjer se je pripravljaj na svojo duhovsko službo.

Tudi sveti Krizostom je po svoji pobožni materi prišel do živega krščanstva. Ko je njegov oče Sekundus, poveljnik cesarskih čet na vzhodu, zgodaj umrl, se je krepostna vdova posvetila popolnoma vzgoji svojega sina.

Južna Francija hrani dragocen spomin pobožnega in skrbečega materinskega srca, namreč pismo, ki ga je pisala Duoda, žena grofa Bernarda Sentimanskega (843). Dve leti pred smrtjo je pisala svojemu najstarejšemu, takrat 15 letnemu sinu Viljemu knjižico, v kateri mu je polagala na srce sveto in bogaboječje življenje. Spominja ga na molitve, ki ga jih je nekoč učila. Potem ga opozarja na dolžnosti do očeta, dolžnosti do kralja in mu daje nasvete za življenje

med soljudmi. Proti duhovnikom naj bo spoštljiv, greha naj se varuje, za umrle naj moli in končno ga prosi, naj na njen grob postavi kamen z napisom, ki ga je sama napisala.

(Duoda je prva znana svetna pisateljica na Francoskem. Imenovana knjižica je okrašena z nekaterimi pesmicami in lepo izpričevalo za njeno globoko versko izobrazbo in pravo materinsko ljubezen.)

Blanka, žena Ludvika VIII. francoskega, je svoji deželi že s tem napravila veliko uslugo, da je zenačila spor obeh vladajočih skupin in tako pripomogla do srečnega miru. Največje njeno delo pa je bilo za Cerkev in ljudstvo to, da je z dobro vzgojo pripravila sina za svetega kralja in dobrega vladarja.

V splošnem vidimo, da mati, ki spozna svoje vzgojno delo za božjo službo, iz svojega otroka napravi res vse, kar hoče. Hvaležno so največji in najslavnejši možje položili lavorike svojega življenja k materinim nogam in ponižno priznali: »Po svoji materi sem to, kar sem.«

Henrik IV. je pisal v pismu na svojo ženo Marijo: »Moja dobra mati, kateri sem vso zahvalo dolžan in ki je z največjo ljubeznijo čuvala nad mojim življenjem, mi je vedno rekla: ne maram napraviti iz tebe visokega ignoranta in ne kralja s prazno glavo. Zato mi je dala v roko Plutarha, ko sem bil še majhen deček. In ta knjiga mi je ostala kakor vest in mi je podala najboljše življenjske smernice.«

Najljubeznejši cvet v vencu svetih in slavnih mater je tudi sv. Elizabeta Turingiška. V 21. letu je izgubila moža in njen svak jo je izgnal z otroki vred iz knežjega doma. Sredi zime je našla zavetišče v hlevu. Prositi je morala za kruh, da je nasitila otroke. V vsej bedi je imela samo eno misel: »Mati sem in od mojih žrtev je odvisno življenje mojih otrok.«

Pregovor pravi, na otrokih spoznamo starše. To velja tudi pri velikem socialnem papežu Leonu XIII. Znana je njegova ljubezen do ubogih in zatiranih, do onih, ki se bore za vsakdanji kruh. Vse to pa je bila dediščina njegove matere grofice Ane Pecci. Njeno življenje pade

v viharni čas od leta 1772 do 1824. Upori in vojske, trpljenje in beda je bilo v tistih časih vsakdanji gost v Italiji. Hiša dobre grofice je bila pribežališče vsem potrebnim in bednim. Plemenita žena je sama stregla revežem in je sočustvovala z njihovim trpljenjem. Ni pa zane-marjala svoje dolžnosti v družini, skrbela je zlasti za dobro vzgojo sedmerih otrok. Največja skrb ji je bila, da bi v tistih časih strašne nemoralnosti in brezverstva prav vzgojila svoje otroke. Prepričana je bila, da nobena stvar otroka tako ne oplemeniti, kakor občevanje s siromaki. Njena iskrena želja je bila, da bi se vsaj dva njenih sinov posvetila duhovskemu stanu. Ni doživela te sreče, ker je prej umrla. Toda njen spomin in svetel zgled je ostal v vesoljni Cerkvi, kateri je dala papeža, ki ji je 25 let vladal.

Napoleon je pisal: »Bodočnost otroka je vedno delo njegove matere.« Ta veliki mož ni nikoli pozabil in je vedno ponavljal, da je njegova mati tista, kateri se ima zahvaliti za svojo srečo. »Brez nje in njenih opominov, brez njene moralne in materialne podpore bi se bila moja sablja že davno zlomila. Njej sem dolžan zahvalo za dobre temelje, za življenjsko srečo in za vse, kar sem.« Zato ji je izkazoval največje spoštovanje.

Mati velikega socialnega škofa Ketterja je bila taka, kakor jo slika sin sam v svoji pridigi leta 1848: »Največja dobrota, ki jo Bog more človeku v tem življenju izkazati je brez dvoma dar resnično krščanske matere. Namenoma ne rečem nežno-ljubeče matere, kajti če je mati polna posvetnega duha, tedaj njena ljubezen do otrok ni koristna, ampak škodljiva. Toda krščanska mati je med vsemi božjimi darovi največji. Če mati že davno počiva v grobu, sina pe meče vihar življenja ob čeri in kamne in je že blizu tega, da bi zgubil vero, tedaj se pokaže slika njegove matere in ga s čudovito močjo pripelje nazaj na pot vere in čednosti. Kdor krščanstvo in svoje čednosti, svojo notranjo resnico, svojo čistost, svojo skrajno sebe pozabljajočo ljubezen v življenju krščanske matere spozna, kdor v taki družini okuša mir, ki ga Kristus imenuje svoj mir, tega izruje

spomin iz globin življenja, četudi je padel vanje. Kdor je videl čednost samo enkrat v tako jasni sliki, ta ne more brez odpora in zaničevanja gledati greha, četudi ga je že zajel. « Bistvo matere in način njenega vpliva na devetero otrok, je ta škof tako-le opisal: »Ne morem povedati, kako blagodejna so bila pisma naše matere. Bolj ljubeznivega srca, kakor je bilo njeno, se ne da najti in čutim vedno bolj, kako je njena ljubezen tista vez, ki nas otroke veže med sabo.«

Tudi mati »očeta rokodelskih pomočnikov,« Kolpinga, ki je vse življenje žrtvoval za nje, je bila svojemu sinu svetel zgled za njegovo delo. V nekem govoru je ta duhovnik tako-le povedal: »Le razmišljajte in razbijajte si glave o najboljšem državnem aparatu, kakor hočete! Le izmišljajte si zakone, ki v razumnem preračunanju prekašajo vse čase! Dokler ne boste ustvarili dobrega družinskega življenja, vzgojili globokega državljanskega mišljenja in skrbeli za vzgojo lepih čednosti, ki tudi duha zbude, toliko časa nosite vodo v rešetu.« In je nadaljeval: »Kdor hoče ljudi pridobiti, mora vse žrtvovati.« Znano pa je, da je bila prav Kolpingova mati ne samo srce družine, ampak da je to srce popolnoma žrtvovala za blagor družine.

Pa bi mislil kdo, da je mati in njen vpliv zmožen samo na družino in versko življenje. Imamo dokaze, da je mati tudi z vsjo močjo vplivala tudi na mnogotere učenjake, ki so prav mnogo storili za razvoj znanosti. Janez Janssen, pisatelj velike zgodovine, je imel tiho, skromno, trpečo in pobožno mater. Zgodaj ga je vzgajala v usmiljenju do revežev in vzela tudi s seboj na božjo pot, kjer mu je kupila knjižico zgodovine srednjega veka. Ta knjižica je bila povod, da se je bodoči zgodovinar že kot osemletni deček začel zanimati za to panogo.

Znana je tudi velika »Zgodovina papežev,« ki jo je spisal Ludvik Pastor. Trije činitelji so odločevali v življenju tega velikega moža: njegova mati, njegov učitelj Janssen in pa to, da je iz protestantske okolice prišel v katoliško. In mati je bila, ki ga je iz protestantske vere izpeljala v katoliško Cerkev.

Znana je tudi preprosta, skrbna, skromna in pobožna mati don Boska. Vsi, kičitajo »Salezijanski Vestnik«, poznajo to sveto ženo, ki je dala svetu največjega vzgojitelja preteklega stoletja. Tudi naša mladina ima priliko vzgajati se po teh načelih. Brez njenih žrtev bi ne bilo tako lepega življenja po salez. zavodih. S kakšnim spoštovanjem je svetnik vedno govoril o njej!

Znana je tudi mati velikega papeža Pija X. Deset otrok je imela. Ko je drugi izmed sinov postal toliko močan, da bi lahko pomagal staršem pri vzdrževanju družine, je stopil nekega dne pred začudene starše in jim povedal, da bi rad postal duhovnik. Dobra žena iz okolice se je zavzela za dečka in je skrbela za njegovo šolanje. Komaj je deček dorastel, je oče umrl in skrb za družino je bila na materinih ramah. Vsi so ji svetovali, naj vzame dečka iz šole in naj ji pomaga doma. Mati pa je rekla: »Če je božja volja, da bo moj sin duhovnik, potem ga ne smem ovirati, pa četudi se mi slabo godi.« In sin je res postal duhovnik in čez 2 leti škof. Ko je nekoč obiskal svojo preprosto mater v tih domači hišici, ji je po otroško pokazal svoj lepi škofovski prstan: »Glejte, mati, kako lep prstan ste mi zaslužili!« Mati pa je preprosto pokazala na svoj poročni prstan in rekla: »Sin, ne bi imel tvojega prstana, če bi jaz tega ne imela.« Sin je postal kardinal in papež Pij X., kateremu katoliški svet zahvaljuje toliko dragocenih novosti v duhov. življenju. Mati je med tem umrla. Na pisalni mizi sinapapeža pa je ležala preprosta nikelnasta ura. Bogat plemenitaš je ponudil papežu dragoceno zlato uro, a ta je odgovoril: »Te ne odtehta nobeno zlato, je namreč tista, ki mi jo je mati podarila na dan prvega sv. obhajila.«

Pa tudi sedanji papež Pij XI. je imel preprosto, globoko-verno mater. Ko je leta 1912 tedanji bibliotekar, dr. Ahil Ratti, izdal knjigo, je vanjo zapisal to-le posvetitev: »Tebi, mati, poklanjam najstarejše načrte naše stare lombardske rezidence. Tebi jih poklanjam za god in že danes me veseli misel, da bo kdaj kak učenjak v tej knjigi čital tudi tvoje

ime in videl spomin ljubezni in spoštovanja tvojih otrok. Ko je bil prestavljen v Rim, je mati živela v Milanu. Sin je pogosto obiskal svojo mater. Skrb za staro mater ga je tudi leta 1918 pripravila do tega, da je tedanjemu papežu Benediktu XV., ki ga je hotel poslati v Varšavo, skromno odgovoril, da ga njena bodočnost skrbi. Ko je papež Benedikt obljubil, da bo skrbel za njegovo mater, je odšel na Poljsko, a mati je umrla še tisto leto.

Če se zamislimo v življenje in blagoslovljeno delo naših slovenskih velikih mož, tedaj nam nehote vstaja v srcu misel, ki smo jo prej na tolikih mestih že dokazali, da so imeli vsi ti možje dobre matere. Ne moremo si misliti, da bi naši veliki škofje: Slomšek, Baraga, Jeglič ne bili prejeli iz materinega srca in iz materinih ust vseh teh velikih in lepih nauk, s katerimi so vzgajali naš narod. Če prebiramo njihove spise, najdemo vseskozi, kakor rdečo nit, tekočo skozi vse življenje in delo, ki je tih in

neprisiljen spev materi. Če pogledamo našega Kreka in se spomnimo na pogovore z njim, tedaj nam neštetokrat zasveti iz njegovih besed misel na mater. Nikamor ni zahajal tako rad, kakor v kraj, kjer je v cerkvenem zidu vzdana plošča s skromnim napisom »Pax« in imenom njegove matere. Če čitamo Cankarja, Meška, Preglja, pa tudi mlajše pisatelje, povsod zasledimo slavošpev slovenski materi.

Samo v kratkih obrisih smo si ogledali najznačilnejši vplive matere na velike može. Ako bi hoteli v podrobnosti pogledati vpliv slovenske matere na naše velmože, na slovenskega človeka in slovensko domovino sploh, potem bi rabili dneve in tedne; kajti v tisočih in tisočih slovenskih domov bije materino srce, ki sega s svojim blagodejnim vplivom po vseh teh domovih in še daleč preko njih.

Katoliški slovenski domovi so živi spomeniki naših slovenskih mater.

Materinski dan

Kakor vsako leto, tako pozivlja in vabi Prosvetna zveza, S. k. ženska zveza in Zveza deklinskih krožkov, da vsako društvo priredi 25. marca na praznik Marijinega oznanenja materinski dan. Materinski dnevi so se v naših organizacijah vedno dobro obnesli. Pred 6 leti je Prosvetna zveza začela to akcijo in lahko smo zadovoljni z velikimi uspehi. Društvo naj pozove svoje člane in članice, ki prejemajo ta dan sv. obhajilo, ki naj ga darujejo za svoje starše, zlasti za matere. Nato pa naj povabijo svoje matere v društveno dvorano, kjer naj se razvije prisrčna družinska slavnost. Članice naj dvorano za to priliko primerno okrasijo, tako da bo že zunanost pričala o slovesnosti. Poleg predavanja, ki ga prinašamo na uvodnem mestu, naj sledijo pevske točke, žive slike z deklamacijo kot n. pr. Pogled v nedolžno oko (mati pri zibelki) ali živa slika Marijino oznanenje itd. Prosvetna zveza nudi tudi za to priliko celo serijo skioptičnih slik pod naslovom: Materinski dan, ki vse

dokazujejo veliko ljubezen matere do otrok. Za ta dan so tudi primerne slike: Marijino življenje v slikah ali Marijino življenje v umetnosti. Ob slikah naj sledi primerna recitacija iz del, ki so spodaj navedena. Naj ne bo nobenega prosvetnega društva, katero se ne bi dne 25. marca spomnilo na naše najdražje, na slovenske matere.

Berivo (recitacije).

Izpovedi sv. Avguština. 6. knjiga, 1. in 2. poglavje;

Izpovedi sv. Avguština. 9. knjiga, 8. in 12. poglavje.

Iz »Mati«. *Knjiga o slovenski materi.* Mohorjeva družba 1930:

M. Kmetova: *Mati.* Stran 8—10;

I. Cankar: *O, mati, zdaj vem.* Stran 15—18;

Njena podoba. Stran 101—105;

F. Ks. Meško: *Mati v bolesti.* Stran 19—21;

Mati mrtva. Stran 107—113;

F. S. Finžgar: *Na pragu.* Stran 50—57.

Mati in sin. Stran 70—79;
Vzdržal je. Stran 84—90.

Deklamacije.

Iz »Mati«, Knjiga o slovenski materi
Pregelj: Naše najvišje. Stran 6—7;
S. Škerl: Pesem moje matere. Str. 26;
Turšič: Materina molitev. Stran 33;
Sardenko: Iz globočin. Stran 106—107.
Iz »Vigredi«, vsi letniki marčeva šte-
vilka.

Iz »Dekliški oder«, »Materi« (uprava
»Vigredi«, Ljubljana, 10 Din). 15 de-
klamacij.

Glasbene točke.

Al. Mav: Slovenski materi. Založ. Sv.
Jožef pri Celju. 20 Din. Eno- in večglas-
ni spevi za zbor in otroke;

Beethoven: Jaz ljubim Te...;

Strauß: Materi;

Schubert: Hrepenenje v daljavo...;
Löwe: O sladka mamica!

Dramatični prizori.

»Kadar umira mama...«, »Vigredi«,
16 Din;

»Za srečo«. Dekliški oder IV. zv.,
(uprava »Vigredi«, 16 Din);

»Sv. Elizabeta«. Dekliški oder V. zv.
(uprava »Vigredi«, 7 Din);

»Mozes«. Uprava »Vigredi« (izpo-
sodi);

»Potrpeti je treba z otroki«. Dekliški
oder III. zv. (uprava »Vigredi«, 10 Din);

»Pismo«, prizor za materinski dan.
Dekliški oder III. zv. (Isto);

»Materin zaklad«. Dekliški oder III.
zv. (Isto);

»Močna mati«, dva prizora za mate-
rinski dan. Dekliški oder III. zv. (Isto);

»Materinska ljubezen«. — Dekliški
oder III. zv. (Isto).

V družini ni vse v redu

Skoro vsa povojna doba dokazuje, da je zašla kriza tudi v družino. Vse povsod slišimo tožbe, da otroci ne poslušajo več svojih staršev, ne ubogajo ter ne slede njihovim ukazom. Prav mnogi so vzroki in razlogi, ki silijo slehernega, da premišljuje odkod ti pojavi. Nedavno smo čitali v anketi, ki jo je v teku celega lanskega leta vodil v francoskem katoliškem dnevniku »La Croix« Henry Reverdy. Res, da pri nas morda niso rane še tako vidne kakor v Franciji, potrebno pa je, da se ravno ob priliki materinskega dneva spomnimo tudi na te rane ter jih skušamo ozdraviti. Omenjeni pisatelj je povzel razloge, ki ugonablajo družino v sledečih točkah:

Kjer je vse bolno, vse v krizi, tudi družina ne more biti zdrava, in če družina ni zdrava, je jasno, da tudi vzgoja ne more biti zdrava. Dejansko doživljamo globoko segajočo vzgojno krizo, ki ima svoje korenine v družinski krizi. To je dokazala tudi anketa, ki jo je v teku celega lanskega leta vodil v velikem francoskem katoliškem dnevniku »La Croix« Henry Reverdy. Uspeh ankete je povzel Reverdy v naslednjih točkah:

1. V družini popušča ali docela izginja versko mišljenje. Starši ne živijo več po veri in zato tudi otroci ne spoštujejo ne božjih ne cerkvenih zapovedi. Včasih so matere učile otroke najprej izgovarjati ime Jezus in jim vcepljale ljubezen do molitve, danes še tisto bore večerno molitvico izpreminjajo v šalo. Včasih so starši otroka navajali na žrtve, da bi jih tako utrdili za življenje, danes skušajo odvrniti od njih vsako neprijetnost, da bi si ohranili njihovo ljubezen. Včasih so starši sami vodili otroke k nedeljski službi božji, danes jih pošiljajo k šolski maši, sami pa dostikrat zamujajo nedeljske verske dolžnosti. Kjer ni zgleda, v otroku ne more vzkliti globoko versko čuvstvo.

2. Materializem v družini. Danes ima v družinah veljavo v prvi vrsti načelo gnotne koristi. Drugo mesto zavzema težnja po zabavi. »Živimo zato, da se zabavamo«, to je geslo po družinah. Nič ne misli na to, da bi otroka vzgojil za resno in strogo življenje in ga tako utrdil proti neizbežni bolečini in gorju. Starši tega ne store, ker sami ne poznajo takega mišljenja.

3. Starši prepuščajo versko vzgojo zgolj šoli. V obžalovanja vredni lahkomišelnosti menijo, da je izključno naloga šole, da vzgoji otroke v verne in pravne ljudi. Neki ravnatelj je povedal, da je od 284 staršev, ki so se prišli izvesti glede svojih otrok, le troje njih vprašalo po vzgojnih uspehih. Nič jim ni do tega, da bi spoznali značaj svojih otrok, češ: naj se za to briga šola. V resnici pa so seve pred Bogom odgovorni za otroke v prvi vrsti vedno le starši.

4. Starši niso pripravljene na vzgojne naloge. Iznašili so čudovite metode, piše neka gospa, o poenostavljenju dela v gospodinjstvu, o obdelovanju vrta itd. — toda kako naj se vzgaja otrok, ta najdragocenejša in najnežnejša rastlina, za to se le malokdo briga. Gotovo, starši ljubijo svoje otroke, toda koliko jih je, ki bi jih tudi poznali! Vzgoja je znanost in umetnost, ki se ji je treba v dolgem uku naučiti. Večina mladih zakoncev na to nalogo ni pripravljenih in si velike odgovornosti za vzgojo svojih otrok niti v svesti niso. To je ena najnujnejših zahtev našega časa: da se starši opozore na vzgojne dolžnosti.

5. Duh neodvisnosti v novem rodu. Skoraj vsa pisma so tožila nad upornostjo današnje mladine, ki se povzdiguje nad roditelje. Pravi, da starši niso na višku časa. Vse hočejo urejati in imeti po svoje, tudi po družtvih se ne marajo dati voditi starejšim osebam, ampak le vrstnikom. Celu pobožnost si hočejo krojiti sami po svoje, kakor da cerkev ne bi bila socialna ustanova, ki mora obsegati vse.

To bi bili splošni vzroki propadanja družinske vzgoje, posebni pa so ti-le:

1. Ob domačem ognjišču ni več matere. Pojav današnjega časa je, da je mati mnogokje odsotna z doma. Kako naj se razvijajo za otrokov razvoj ugodno ozračje, kjer manjka duša družine? Zato tudi Pij XI. z vsem poudarkom zahteva, da se sedanje razmere izpremenijo tako, da bo mati zopet ostala doma.

2. Mlade matere so preobremenjene. Današnji čas zahteva od gospodinje to-

liko dela, mnogokrat tudi izven doma, da nima ne časa ne potrpljenja za vzgojo otrok. Nervozna je, zdelana, razdražena, površna, neprestano se ji kam mudi.

3. V družini manjka podrejenosti. Na ladji moreta biti dva častnika, ki sta enako stara in enako izobražena, toda samo eden more biti kapitan, drugi se mora podrediti. Tako mora tudi družina imeti vodstvo, in to je oče. Žena se mu mora podrediti. Otroci bodo to videli in se naučili podrejeni.

4. Prepripi med očetom in materjo izpodkopavajo v otrocih spoštovanje in pokorščino. Pijanost, klečev, svaja so kakor slana na otroške duše.

5. Starost se ne spoštuje več. Danes velja v javnosti močna pest, starost in izkušnja pa nič. Mnogokje so stari izgubili premoženje in morajo biti sedaj v breme otrokom. Če so vnuki priča, kako starši s starimi grdo in kruto ravnaajo, potem zamre polagoma tudi v njih srcih spoštovanje do lastnih staršev.

6. Naraščanje zakonov z enim otrokom. Tak otrok je skoraj vedno razvajen, manjka mu socialni čut, ki mu ga družinska vzgoja, ker je bil sam, ni mogla dati.

7. Beg z grude v mesta. Na deželi je otrok vsak dan priča dela in truda svojih roditeljev in tudi sam mora kmalu prijeti za delo. Navadi se podrejanju in spoštovanju. V mestu se razvija vse življenje med tesnimi štirimi stenami, otrok vidi neprestano vse napake in slabosti staršev. Zraven pridejo še zgledi in hujskanje v sosedstvu, v službi, v družbi. Kmalu je tak kakor drugi.

Ako k vsemu temu prištejemo še avto in kolo, ki izmikata mladino nadzorstvu staršev, pa sodobne romane, ki pačijo pojme o ljubezni in družini, dalje pogubne filme in slednjič društveno življenje — smo navedli vsaj glavne činitelje, ki povzročajo sedanjo vzgojno krizo. S tem je pa tudi že začrtana pot, po kateri nam je iti, da se zlo zatere: obnova družine in družinskega življenja.

Katoliška mladina na Poljskem koraka naprej

V Vestniku Prosvetnih zvez smo si lansko leto ogledali prosvetne mladinske organizacije na Francoskem pa tudi v Belgiji. Vsaka država ima nekaj zase, nekaj svojkega tudi v organizaciji sami. Zato je vedno poučno primerjati delovanje sličnih organizacij v inozemstvu. Eno najbolj veselih poročil, kar jih je poslal iz svojega potovanja po Poljskem g. dr. Alojz Kuhar, urednik »Slovenca«, je brez dvoma poročilo o prosvetnem delu povojne poljske mladine. Veseli smo, da je največji slovanski katoliški narod v pravem času dobil svojega voditelja škofa dr. Adamskega, ki je pokazal povojni mladini večno lepe cilje in ideale. Strnjen v celoto organizacije, ki drugod še razdvojene in raztresene tavajo sem ter tja, je cilj vse te organizacije, narediti človeka za celega kristjana, za praktičnega katoličana, ki je pripravljen braniti krščansko kulturo pred boljševiškim navalom. Zato vidimo pod enotnim vodstvom verske, marijanske prosvetne, gospodarske in tiskovne organizacije. Slično organizacijo so izpeljali tudi Nemci v Porenju; še so nam v spominu besede dr. Veena, ki je zadnjo jesen propagiral skupno organizacijo verskih, marijanskih in prosvetnih društev. Kakor vidimo iz poročila, so Poljaki slično kot Nemci izpeljali katoliško organizacijo. Društva naj na svojih sestankih skupno prečitajo to poročilo iz Poljske ter naj posnemajo pri svojem delu poljske zglede. Morda bi bila primerna slična koncentracija tudi pri naših organizacijah, kjer vlada na tem polju še vedno dualizem.

Poljaki imajo srečo, da so dobili v sedanjem škofu v Katovicah, dr. Adamskem, svojega dr. Kreka. Vse je prepletel z zadrugami, z izobraževalnimi društvi, mobiliziral moža in ženo, potegnil za seboj mesto, deželo in tovarno. On je bil tisti, ki je takoj po vojni začutil potrebo po novem tipu Poljaka, torej po novem cilju njegovih organizacij. Preje je bilo treba braniti narodno kulturo in narodno zemljo, danes je treba braniti krščansko

kulturo. On je vrgel med organizacije geslo o »novem, s krščanskim duhom prepojenem Poljaku«, geslo, katerega se je oprijelo vse brez oklevanja in brez turobnih spominov na stare, prošle slave. Zopet on je bil, ki je znal delovanju Katoliške akcije dati takšen okvir in takšne smernice, ki so bile primerne novim potrebam poljskega katolicizma.

Njegovo osrednjo »Zvezo poljske mladine«, ki ima svoj sedež v Poznanju in svojih 28 škofijskih zvez z 28 generalnimi tajništvi, ki vodijo neposredno 6285 mladinskih društev s 223.644 člani ter 15.424 starešinami, raztresenih po vsej Poljski, vodi danes tudi nam Slovincem znani generalni ravnatelj prelat Bilko.

S prelatom Bilkom sem govoril dolge ure ter sledil njegovemu pripovedovanju o mlajšem rodu na Poljskem, o raznih strujah, ki so pretresale mladino, o novih idealih, katere je bilo treba najti in dati mladini ter zajeti vse te energije, ki so se pojavljale, da se »ustvari nov tip zavednega, neustrašnega in dosledno krščanskega Poljaka, ki bo sposoben, da živi po veri in da brani svetinje krščanske kulture«. Kazal mi je številke, ki naravnost vpijejo, kako je ta pokret odgovoril danim potrebam, ker članstvo narašča od leta do leta v velikanskih skokih po 20 do 25 odstotkov in je koncem 1932 gotovo doseglo svojih 260.000 članov. Vrhovno vodstvo se je napredka celo ustrašilo, ker se boji, da ne bi pokret s številom izgubil na kvaliteti in udarnosti.

Nekaj o organizaciji sami! Kakor rečeno, je osrednja zveza porazdeljena v 8 moških in 8 ženskih ter 12 mešanih škofijskih zvez, ki se nahajajo v Čenstohovi, Kielcah, Krakovu, Katovicah, Poznanju, Tarnovu, Przemislu, Plocku, Lublinu, Lwowu, Lucku, Lomžu, Lodzu, Pinisku, Radomicu, Siedlcach, Varšavi, Vonbrzežnju, Vilni in Ploclavku. Približno polovica organizacij, včlanjenih v škofijskih zvezah je moška, polovica je ženska.

Osrednja zveza vodi natančno statistiko ne samo o članstvu, ampak tudi o socialni porazdelitvi članov in o njihovem društvenem in verskem življenju. Tako pobere križem iz letnega poročila nekaj najbolj značilnih postavk. Tako je bilo v teku 1931 36 velikih medzveznih taborov, katerih se je udeležilo 14.785 delegatov. Letna korespondenca je znašala 63.858 sprejetih in 103.514 odposlanih pisem. Raznih medzveznih tekem je bilo 2245 s 17.440 udeleženci. Kmečkih članov je bilo 99.485, delavskih članov 35.015, sestankov in zborovanj 131.674, kurzov 11.355, zastav 2083; v pogledu verskega življenja so zanimivi ti-le podatki: apologetičnih krožkov 67 s 1180 člani, evharističnih 628 s 13.783 člani, Marijinih društev 267 s 6709 člani, misijonskih 361 s 7856 člani. — Skupnih društvenih obhajil je bilo (po društvih) 12.897, poleg tega pa še skupnih obhajil posameznih verskih krožkov 2357, 7687 članov je bilo na zaprtih duhovnih vajah, društva so priredila skupno 4242 javnih verskih procesij. Prosvetni oddelek odkriva tudi izredno delavnost. Prosvetnih krožkov je 647 z 10.416 člani, ki razpolagajo z 780.772 knjigami v 1308 knjižnicah. Naklada društvenih revij prodanih članom znaša 19.408, društvenih prosvetnih domov je lastnih 2553, najetih 2192. Glasbenih krožkov štejejo 814 z 8166 člani, pevskih odsekov 2106 z 32.066 člani, dramatičnih odsekov 2034 z 27.598 člani. Akademij se je vršilo vsega 48.218. — Sportni oddelek je v polnem razmahu. Odsek za prijavo za službo v vojski ima 1832 pododsekov z 42.884 člani, veslaških klubov je 16 z 162 člani, smučarskih in sankoških klubov 121 z 3274 člani, drugih sportnih klubov 147 z 2161 člani. Abstinentskih odsekov štejejo 286 z 4424 člani. Gospodarski oddelek kaže veliko razvojno silo. Kmetijskih strokovnih odsekov je 1441 z 17.421 člani, ki razpolagajo z 16.681 strokovnimi knjigami; odsekov za ročna dela je 604 z 11.533 člani, odsekov za varčljivost in štednjo 245 z 28.480 člani. Organizacija ima v svoji lasti 39 raznih gospodarskih podjetij, predvsem zadrug.

Sedaj si oglejmo še osrednjo organizacijo, ki je razdeljena v sledeče oddelke: 1. splošni oddelek s 7 raznimi referati; 2. verski oddelek; 3. prosvetni oddelek s 3 referati; 4. umetnostni oddelek; 5. tehnični oddelek s 4 podreferati; 6. gospodarski oddelek. Bilanca za 1931 izkazuje 688.120,25 zlotyjev (5 in pol milijona Din) celokupnega denarnega obrata. Administrativni stroški znašajo 51.770 zl. (404.160 Din), propaganda je stala 26.789 zl (214.312 Din), podpore raznim podzvezam 27.949 zl (224.000 Din).

Osrednja zveza je lastnica tiskovnega podjetja »Ostoja« v Poznanju, razne podzveze imajo zopet svoja lastna nepokretna premoženja. Tiskarna je izvršila za 100.000 zl (800.000 Din) lastnih del in za 94.832 zl tujih naročnin. Lastna dela se ne računajo, kar je samo po teh organizacijah, povsod se ti smeji nasproti mladi sveži obraz. To velja sebi razumljivo. Knjigarna je prodala vsega 548.850 knjig, knjižic in brošur ter lastnih publikacij organizacije.

Evo Vam v sirovih površnih potezah sliko delavnice, ki jo predstavlja danes »Osrednja Zveza poljske mladine«, in v kateri se izoblikuje novi tip Poljaka-katolika, pripravljenega za nove kulturne naloge in boje. V teku razgovorov z osrednjim predsednikom in z drugimi voditelji širom Velikopoljske, kjer je Zveza za enkrat najkrepkeje organizirana, sem stavljal mnogo vprašanj, katerih vseh ne morem niti omeniti. Podati bom skušal samo v glavnem nekaj značilnih potez, ki nam morajo pasti v oči.

1. Poljski katoliki se ne bojijo mladih. Kamorkoli prideš po tudi za splošno opazko. Poljska je mlada in lahko se trdi, da jo danes na vseh poljih vodijo mladi in da veje sveži duh mladine po vseh panogah njenega življenja. Tako tudi tukaj! Človek se mora vprašati, zakaj? In za odgovor bo dobil, da je poljska mladina bila na čudežen način obvarovana pred strujami, ki so jo drugod razglodali oziroma da je našla v dr. Adamskem in njegovih sotrudnikih moče, ki so znali vse eksplozivne energije mladine pravočasno pravilno usme-

riti in izkoristiti. Tako je mladina lahko prišla na odgovorna mesta, ki značaj utrjujejo. Tako je ta mladina šla skozi pokret notranjega prepoveda, ali »notranjega doživetja vere« do »praktičnega udejstvovanja« v veri« in ni ostala pri negativni kritiki sodobnih verskih ali cerkvenih ustanov ali razmer, kakor drugod! Tako je ta mladina, svoje široke oči uprte na eksperiment, ki se vrši v Rusiji, šla s trdnim korakom mimo vsega sentimentalnega komunističnega, ki je drugod, pomešano s panslavistično liriko ali z upravičeno, a nejasno izraženo željo po socialni enakopravnosti, oralo tako globoke brazde, da ne rečemo rane, med mladimi. Tako je ta mladina tudi ohranila neomejeno spoštovanje do avtoritete, bodisi moralne ali osebne, onih oseb ali ustanov, ki so izoblikovali prošlost in pripravljali sedanjost.

2. Poljski katoliki so pravočasno razumeli, da je treba najti novih ciljev za dobo, ki je 100 odst. različna od predvojnne, da je treba prejšnje organizacije ali popolnoma zbrisati, ali pa jih preobličiti od vrha do tal, jih omehčati, nanovo prekasiti in kot na vetrnem mlinu prečistiti ter jih prilagoditi novim potrebam, novim okoliščinam. »Kaj uniforme, kaj nastopi, kaj teatri, kaj vse to zunanje! Stara šara, ki je bila nekdanj dobra in potrebna. Ustvarjajmo danes kristjane, krščanske značaje, ki bodo klubovali vsakemu vplivu«, je vzkliknil škof dr. Adamski. Ves mladinski pokret se je torej tukaj otrešel političnih vplivov — kar je za razmere na Poljskem kaj razumljivo, nehal je biti sredstvo za nekaj tujega in je vtelesil v družbi katoliške akcije, da notranje utrdi in okrepi in pouči vsakega katoliškega Poljaka. Šele potem bo mogoče s takim-le materialom nekaj napraviti! In ker je pokret tako usmerjen, ker je neodvisen od zunanjih efektov ter tesno zvezan s cerkvijo in cerkveno organizacijo, gre

lahko tudi pod zemljo, kot nekdanj pod rimskimi cesarji, če bi nastale takšne okoliščine!

3. Mladinski katoliški pokret je brez-kompromisno katoliški z vsem, kar iz tega izhaja. Nekaj časa se je mislilo, da bi bilo boljše biti malo bolj širokogrudni, popustljiv. Ne naglašati preveč krščanstva, ne preveč prehajati v bratovščine, ne preveč razlagati verskih obveznosti. Dr. Adamski in Prelat Bilko sta tudi tukaj položaj popolnoma razčistila. Zakaj bi se katoliška organizacija bala biti katoliška, dosledno katoliška, zakaj da bi morali ovijati naša zdravila v pocukrano omako indiferentnosti? — Boljše, da se duhovi razidejo! Kar ni krščansko je treba pridobivati in če ni mogoče naenkrat, naj tako dolgo ostanejo izven pokreta, ki naj bo čist, brez-kompromisen in dosledno krščanski. — Spočetka se je res opazil neki zastoj, ponekod se je članstvo tudi zredčilo zaradi tega načela, a zato se je potem skokoma dvignilo, ker mladi imajo zaupanje le v pokret, ki je načelen, četudi nalaga žrtve, samo da ne okleva in se ne obnaša, kot da bi ne vedel, kako naj ustreže željam vsakega.

»Predvsem pa ne pozabite,« tako mi je govoril ob slovesu voditelj mladine v tej prekrasni Velikopoljski, tam zunaj med zamrznjenimi jezери, »ne pozabite mladini povedati, da hočete vzgojiti, ustvariti kristjane, da je zato treba v prvi vrsti izoblikovati njeno plemenito dušo in da je vse drugo postranskega pomena. Naša društva so prej vzgajala trdne narodnozavedne Poljake in so doživela, da jih je prišel pozdravit beli orol oživele svobodne domovine. Vzgjajala bodo odslej kristjane, samo kristjane, v veri, da bodo ti čuvali, da bo ostala kultura sv. križa zmagovalka nad vsemi idejnimi gibanji, ki se križajo nad našo drago domovino. Takemu geslu mladina sledi, cela, vsa!« K.

Prosvetno delo na Koroškem

Pravijo, da je danes dobro slovenski duši, ki čuti in sluti v tej po rak-rani sebičnega samoljubja raztrgani in razjedeni dobi novo rast in nov razmah v svetu svetega idealizma. Pravijo, da je danes na tej naši slovenski zemlji ob Zili in pod Dobračem, ob Dravi in naših jezerih in tam pod Peco zopet toplo in gorko, ker se čutimo na njej varovane in zaščitene kot otroci v materinem okrilju, v njeni ljubezni in skrbi. Bo pač tako, ker to dokazuje tudi živahno gibanje naših prosvetnih društev. Tudi naši mladini postaja topleje v njenih društvih in v njih zna doživeti prve sadove svojega notranjega preroda. Vedno silnejša je naša vera, da se iz te danes več ali manj še podzavestne volje v času razvije zavestna in izrazita želja, naj bodi mladinska prosveta narekovana iz potrebe dneva in njegovih razmer. Močna je naša vera zato, ker gledamo tudi solnčno stran sodobnega nerada.

Kako živi mladina med Zilo in Celovcem? Pod Dobračem imata prvenstvo društvenega življenja nedvomno Zahome in Brnca. In še posebej šentlenartški fantje! Natrpano polna je bila Hrepčeva dvorana ob uprizoritvi »Svete Elizabete« v dveh predstavah. Radi verjamemo, ker je zilsko ljudstvo dobro in nepokvarjeno in se zato zna uživati v življenje velike žene-svetnice. »Luegerbunda« menda ne bo treba, ker ga bo še naprej lahko nadomestovala »Zila«. Verujemo, da se nekoč razgiba vse zilsko ljudstvo tja gor do Šmohora. Narodno življenje je življenje v idealizmu in idealizmu je naša doba že naklonjena in bodočnost ga bo tirjala. Slovenska domačnost bo pri Zili še živela in še danes je je tam več, kot mi slutimo. Brncani so ponosni na svoj izborni moški zbor, ki je v Dobrli vasi odnesel prvo nagrado. In sedaj hočejo menda iskati prvo nagrado tudi pri prirejanju sestankov, družinskih večerov. Prav tako! Pri prihodnjem večjem pevskem koncertu pa se bodo postavili šentlenartski fantje in govori se, da bodo Zilo dobro zastopali.

In v Rožu? Morda ga vrli naši Podjunčani podcenjujejo; vsaj v zadnjih mesecih je pokazal izredno živahnost in stopa v istem koraku. Luka v Maloščah, izpolni upanje, ki ga imamo do tebe vsi! Veš, ljudstvo vsepovsod je hvaležno za delo, ki ga izvršiš v njegovi službi. Ne poje sicer slavospevov in rajši kritikuje, a v jedru je dobro in hvaležno za vsako, tudi najmanjšo dobroto. Pridni ste vi v Ločah in prav imate, da ste pritegnili č. doktorja v svojo sredo. Naša društva bi storila prav, da bi iskala te naše najboljše delavce. Koliko je v prosvetnih društvih prostora in delokroga za naše duhovnike! Pogrnjali so jo seveda mladi št. Jakobčani. Pet zaporednih mesečnih sestankov in cel koš dobre, zlate volje, to je danes kapital, ki ga inflacija ne uniči. In sedaj so sklenili, da hočejo poučevati svoje male v slovenščini. In pri tem šentjakobska ljudska šola niti ni ena najslabših! Koliko hvaležnega posla bi bilo v prostovoljnem poučevanju naših malih v slovenščini! Da bi se jim odprl ta veliki zaklad, ki je skrit v naših mladinskih knjigah! In edinstven ter izreden bi bil slučaj v Evropi, da bi mladina iz prosvetnih društev učila svoje mlajše vrstnike v materinem jeziku! Mati naša, potem bi tudi ti zopet verovala v naša društva in bi mu z veseljem izročala svoje najdražje. V Svečah se Matiček že v drugič ženi. In kaj potem, fantje, ko se je končno oženil? Jaka kuje svoj zbor in Joza na gori snuje svoj gospodarski načrt, zakaj bi potem vi v društvu ne začrtali svojega nadaljnjega delovanja? Vrli Frjan iz Psinje vasi jo je mahnil s fanti-tovariši na turnejo in medtem pripravljata Nejča in Nac društveni občni zbor. Zakaj pač se bojita kritike? Škoda Podljubeljčanov in Plajberžanov, podjetni in fejest fantje so, a društva se bojijo. Naj pomislijo, da še ni bilo nikdar toliko časa za tovrstno delovanje in tovrstna izpopolnitev bi bila vam vsem samo v korist. Da bi naši predsedniki vedeli, koliko socialno delo društvo lahko vrši v dnevih brezposelnosti! In ti mož črnih muštac v rožanskem

glavnem mestu, sive lase hočeš že šteti in svoji srčkani hčerki iščeš ženina. Veš, Maksej je vse preveč navdušen za parade in silvestrovanje. Glinje edine se ponašajo s predsednico, fantje se vadijo v petju in društvo pripravlja novo igro. Toplo jim mora biti v tem njihovem novem življenju, bolj toplo kot Šmarječanom. Blagor pa Vam v Selah! Strupenih plinov bodoče vojne se ne bojite in zato tako mirnodušno nadaljujete. Ko bi vi vedeli, koliko je strupenih plinov materializma spodaj v dolinah, bi se ne želeli doli. V Kotmari vasi so praznovali Silvestrovo s pevskim koncertom in prizori in pri tem dokazali izredno treznost in preudarnost, ko so jih neodgovorni elementi hoteli izzvati v pretep. Hodiše! Pri volitvah v kmetijsko zbornico ste se postavili in zato

tudi »Zvezde« ne boste pustili v nemar. Tako škoda bi bilo njenega lepega doma! Škofiče? Podravlje? Logavaški sosedi naj vam bodo v zgled! Kobenčičeva dvorana je vedno polna, vrli Rezič poln mladostnega navdušenja, pevci imajo redne vaje in se jih tudi udeležujejo. Ali se pri Vas ne najde nobeden enak našemu Reziču? No in končno še Celovec! Vidiš, Šiman, »Bisernica« je zvestejša od blagajne in sedaj ti bo stal ob strani še agilni Rado.

Vrsta naših fantov mož je to — od zahomškega Janeza pa do Zile, Drave in celovškega Šimana. Dobri so in vedo, koliko je vredna danes žrtev. *Ne bodo klonili glav v dnež, ko je v ljudstvu tolika želja po zdravem prosvetnem življenju. Ti fantje narodu ne bodo dajali kamna za kruh!*

Društveno delo v februarju

Kulturne organizacije so 8. februarja priredile po mestih tako zvani »Dan dobre knjige«. Ker pa naša društva na ta dan, ki je dan smrti našega največjega pesnika Franca Prešerna, niso mogla primerno proslaviti tega dogodka, zato so se vršile proslave »Dneva dobre knjige« v nedeljo 12. februarja. Lepa knjiga je neskončno važen činitelj za omiko in izobrazbo slehernega naroda. Lepa knjiga je poslanka, tako piše naš pisatelj F. S. Finžgar, ki govori tisočerm in jim očišča duše in srca. Lepa knjiga je odlesk vrlega, krepostnega naroda, grda knjiga, šunt je odmev skvarjenega naroda. Ker pa grde knjige ni mogoče popolnoma preprečiti in tudi vsaka lepa knjiga ni za vsakega, je dolžnost vzgoje, da skrbno čuva nad onimi, ki niso še dozoreli in jih očuva zastrupljenja po knjigi.

Pravilno je, da vodi v vsaki župniji prosvetno ali izobraževalno društvo svojo knjižnico in s svojim časnikarskim odsekom nekako kontrola nad dobro in slabo knjigo, nad dobrim in slabim časopisom. Radi tega je nujno, da društva posvete največjo pozornost svoji knjižnici. Ako igrajo igro, ako priredijo na dan lepe knjige koncert slovenske pe-

smi, naj čisti dohodek prireditve odstopijo knjižnici za nabavo dobrih knjig. Primerno je tudi, da napravi društvo predavanje o dobri knjigi in o dobrem časopisu. Aranžira naj razstavo, za katero nudi propagandni odsek Jugoslovanske knjigarne dovolj gradiva. Po svojih zaupnikih naj se vrši tak dan intenzivna agitacija od hiše do hiše za Mohorjevo družbo, dalje za katoliške liste in za publikacije Jugoslovanske knjigarne. S tem činom društvo popolnoma izvrši svojo nalogo, ki mu jo nalaga »Dan dobre knjige«. Tvarino predavanja o lepi knjigi, skioptično predavanje: »Kam pripelje slabo čtivo«, skioptično predavanje: »Kako se tiska «Slovenec»«, vse to vam nudi Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta 7, Ljubljana. O uspehu »Dneva dobre knjige« poročajte Prosvetni zvezi.

Predpusni čas je pač čas, ko se tudi naše podeželsko ljudstvo nekoliko razvedri in oddahne od dela. Čim bolj živimo v duhu cerkvenega leta, tem bolj potrebno je, da se tudi društveno delovanje ozira na cerkveno leto. Nismo proti pošteni zabavi, radi tega priporočamo ravno društvom, da za pusno nedeljo priredijo zabavno igro in jim v ta namen najbolj priporočamo »Beneške

trojčke, ki so pravkar izšli kot 3. zvezek Ljudskega odra. Ako društvo naroči pet izvodov, je s tem plačana že tantijema za avtorsko pravo in ni treba iskati dovoljenja od Avtorske centrale. Vsako društvo naj torej na pustno nedeljo priredi pošteno predpustno zabavo brez plesa. Poleg omenjene igre nudi Prosvetna zveza 27 smešnic na skioptičnih slikah, opremljenih s hudomušnimi predavanji, dalje priporočamo 11 zabavnih filmov na ozkem filmskem traku za aparat Pathe Baby, in 4 normalne filme za predpustno dobo, ki vsebujejo pošteno zabavo.

75 letnica lurških dogodkov.

11. februarja bo minilo 75 let, odkar se je Brezmadežno spočetje v Lurdu prikazalo preprosti pastirici Bernardki. Dogodki in čudeži, ki so se vršili v Lurdu v zadnjih 75 letih, pričajo, da si je res božja Previdnost izbrala Lurd kot kraj, kjer deli človeškemu rodu posebne milosti. Prosvetna zveza je doslej priredila že 6 potovanj v Lurd in gotove nad 100 predavanj s skioptičnimi in filmskimi slikami o lurških dogodkih. Društva naj radi tega tekom letošnjega leta vzamejo na program, da prirede spominsko proslavo 75 letnice lurških dogodkov. Za to proslavo nudi Prosvetna zveza sledečo tvarino: 1. Zivljenjepisa Bernardke s skioptičnimi slikami. 2. Lurd s skioptičnimi slikami. 3. Romanje v Lurd s skioptičnimi slikami. 4. 600 metrov normalnega filma »Prikazovanja v Lurdu«. 5. 100 metrov filma za mali P. Baby aparat »Lurški dogodki«. Tudi igra Lurška pastirica je na razpolago v Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 7.

Tečaji. 2. februarja na Svečnico je bil celodnevni tečaj za režiserje izobraževalnih in prosvetnih društev, ki so včlanjena pri Prosvetni zvezi. Tečajniki so se zbrali ob 9 v Zvezi, kjer je otvoril tečaj g. dr. J. Pogačnik z uvodnimi navesti. Dopoldanski tečaj je vodil g. Ci-

ril Debevec, režiser ljubljanske drame. Popoldne se je tečaj pričel ob 2 in je bil posvečen predvsem tehničnim pripomočkom; ta del tečaja je vodil g. M. Pohlin, tehn. vodja opernega gledališča. Udeležilo se je tečaja 77 zastopnikov društev.

Maskerski tečaj. 5. febr. ob 9 dopoldne se je otvoril v Prosvetni zvezi maskerski tečaj. Tudi ta tečaj je bil namenjen le maskerjem prosvetnih in izobraževalnih društev, včlanjenih v Prosvetni zvezi. Tudi ta tečaj je bil dobro obiskan. Udeležilo se ga je 88 zastopnikov.

Prosvetna zveza in pri njej včlanjena društva uživajo pri svojih prireditvah, ki niso združene s plesom 10% popusta pri taksah na vstopnice. Odlok, ki je izšel 30. decembra 1932, velja za l. 1933. Društvo, ki plača članarino za tekoče leto, dobi to potrdilo pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 7.

Sveto leto.

Letos mine 1900 let od smrti našega Odrašenika. Na željo katoličanov je sveti Oče Pij XI. razglasil to leto kot sveto leto, bogato obdarjeno z milostmi in odpustki svetega leta. Naše organizacije naj se v tem letu spomnijo tega jubileja s primernimi proslavami in akademijami. Zlasti pa naj obravnavajo na svojih sestankih nagibe in molitve, ki so vodili sv. Očeta, da je razpisal sveto leto. Od vseh strani prihajajo poročila, kako se zatira katoliška vera, kako se preganja in zapira katoliška duhovščina in škofje. Vsa ta poročila neizmerno bolijo sv. Očeta, vrhovnega poglavarja, ki hoče ravno s tem svetim letom izprostiti od Boga pomoči in zaslombe pred sovražniki katoliške cerkve, ki divjajo v razsežni Rusiji, Mehiki in na Španskem. Prosvetna zveza nudi za tovrstne prireditve skioptične slike: 1. Pij XI. 2. Vatikan. 3. Romanje v Rim. 4. Preganjanje katoliške cerkve v ruski državi. 5. Preganjanje kristjanov v Mehiki.

Občni zbor Trnovske prosvete

V sredo, dne 16. t. m. se je vršil redni letni občni zbor Prosvetnega društva »Trnovo« v Ljubljani v društveni dvorani. Na tem občnem zboru je podajal obračun društveni odbor o delovanju pretekle sezone.

Predsednik Ivo Prosen je otvoril ob navzočnosti 123 članov občni zbor ter pozdravil v toplih besedah vse članstvo, zlasti pa zastopnika Prosvetne zveze g. dr. Miha Kreka. Iz posameznih poročil odbornikov je razvidno, da je društvo v tem poslovnem letu živahno delovalo. Odbor je imel 35 rednih sej, na katerih se je sklepalo o tekočih zadevah. Društvo je prejelo in odposlalo 226 dopisov ter razne okrožnice članstvu in vabila k prireditvam.

V zimskem času so se vršili redno vsako sredo prosvetni večeri, katerih je bilo skupno 16. Na programu so bila zanimiva predavanja s spremljevanjem skioptičnih slik in filmov. Predavatelji so bili sledeči: F. S. Finžgar je predaval o Poljaki, znani prijatelj planin prof. J. Mlakar je imel kar dvakrat predavanje. B. Jakac o Ameriki, tajnik Prosv. zveze V. Zor vožnjo od Sušaka do Aten, urednik Košiček o francoskih bojiščih, ravnatelj Gabrovšek o kolonijalni razstavi v Parizu, Klemenčič o Japonski, dr. Justin nas je učil ubežati strupenim plinom, in še drugi predavatelji. Priredili smo S. Gregorčičev večer ter proslavili velikega škofa L. Baraga.

Društvo je priredilo 9 gledaliških predstav na skromnem društvenem odru ter 2 predstavi na prostem na društvenem dvorišču. Društvo šteje 275 članov. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je imelo društvo denarnega prometa Din 64.307.55. Društvo ima tudi svojo knjižnico, ki posluje redno vsako nedeljo ter ob praznikih, razpolaga pa z 787 knjigami.

Iz predsednikovega poročila posnemamo, da je društvo s pomočjo vsega članstva svojo izobraževalno in vzgojno nalogo v blagor ljudstva in v korist splošnosti vestno in točno vršilo. Poleg že

omenjenih prireditev je imelo društvo 2 izleta, priredila se je božičnica, Miklavžev večer in Materinski večer. Dalje se je udeležilo po članstvu procesij in skupnih sv. obhajil.

Ena izmed največjih prireditev v tem letu je bila proslava društvene 25 letnice, katero je društvo praznovalo dne 18. in 19. junija. Na predvečer se je vprizorila na prostem F. S. Finžgarjeva ljudska igra »Naša kri«, ki je nenavadno dobro uspela. V nedeljo se je vršila zjutraj sv. maša za vse društvenike s skupnim sv. obhajilom, dopoldne se je vršil slavnostni občni zbor, popoldne pa akademija s pestrimi točkami, kar je občinstvo še bolj navdušilo, nato se je razvila prijazna zabava, ki se je v redu končala.

Največja skrb društvenega odbora pa je bila povečava dosedanjih društvenih prostorov, katero nalogo je odbor dovršil, in se bo dom blagoslovil in otvoril v nedeljo, dne 20. t. m. Ta naš dom je majhen, a tembolj prijazen, v njem se bodo še v naprej vzgajali fantje in dekleta, vzgajali se bodo po naših katoliških načelih, ki edini morejo vzgojiti človeka idejno močnega. Prosvetno društvo je s svojim delom pokazalo, da je potrebno, kar so dokazali tudi naši številni prijatelji, ki so posečali naše prireditve v zelo lepem številu ter društvo podpirali gmotno in moralno.

Nato se je predsednik zahvalil vsem odbornikom za sodelovanje in ostalemu članstvu za pomoč pri izpeljavi vsega programa, predvsem se zahvali največji društveni dobrotnici ge. M. Pogačnikovi.

Iz poročil Fantovskega in Dekliškega odseka posnemamo, da ima društvo veliko oporo za vse društveno delovanje v teh dveh odsekih. Odseki imajo redne tedenske sestanke z zanimivimi in aktualnimi predavanji, predavajo pa tudi posamezni člani in članice. Odseki sodelujejo pri vseh prireditvah društva.

Člana nadzorstva predlagata dosedanjemu odboru absolutorij, ki je soglasno sprejet. Pri volitvah je bil soglasno iz-

voljen ves dosedanji odbor na čelu predsednika Ivo Prosenca. Nato so se vršile še volitve nadzorstva in razsodišča.

Pri slučajnostih se je razvila zelo živahna debata, pri kateri se je razpravljalo o društvenem delovanju v bodoči sezoni, zlasti sedaj, ko stoji novi dom, ki je edini dom prosvetnih društev v Ljub-

ljani, za o je lahko trnovsko prosvetno društvo po svoji delavnosti in požrtvovalnosti za zgled vsem tovrstnim društvom v Ljubljani.

Društvo naj sedaj v novo dograjenem domu svojo izobraževalno in vzgojno nalogo še dalje vrši, da bodo uspehi še večji. Le po tej poti naprej!

Prosvetna knjižnica

Prosvetna zveza v Mariboru izdaja malo prosvetno knjižnico. Njen namen je, da na poljuden način obravnava vsa sodobna vprašanja in nudi našim katoliškim prosvetnim društvom in prosvetnim delavcem na vseh poljih pravilno načelno usmeritev in temeljit pouk.

Doslej je izšla že prva serija t. j. 12 lepih knjižic za naše naročnike. Pošiljali smo jih za malenkostno ceno, izvod po 1 Din in poštnina, tako da je stalo 12 knjižic le 12 Din.

V zadnjih dneh smo razposlali zvezek prosvetne knjižice: Cerkev, mati narodov, ki ga je napisal dr. Josip Hohnjec.

Vabimo naša društva naše prosvetne delavce, da se naročijo na našo knjižnico, ali če so že, da nam ostanejo zvesti naročniki. — Prosvetna zveza v Mariboru.

Luč z gora. Iz življenja mladega fanta. Spisal Fr. Weiser, D. J. Poslovenil Jože Jagodič. S šestimi slikami. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. izvodu 15 Din, vez 22 Din. — Ni kmalu povesti, ki bi bila tako sodobna in tako fantovska, kakor »Luč z gorac«. Mlad študent, ki ima verne starše, pride iz lepih sončnih gorskih krajev v velemesto. Vse mu je tuje, neumljivo. Njegovi tovariši bi ga radi spravili za seboj na kriva pota. Življenjsko resnično in psihološko globoko nam riše pisatelj boje mlade duše, ki pri vseh

preračunanih zapeljevanjih ohrani čistost in vero neoskrumjeno. Pri tovariših začne njegova fantovska pobožnost in odločnost imponirati, njegov ugled raste. O Marijini kongregaciji začno govoriti s spoštovanjem. Vsem, ki še niso popolnoma pokvarjeni, je ta mladi fant močna opora v borbi za krepost. — Kako lepo je pisatelj orisal ljubezen do domačih planin, do matere, do domačih krajev in ljudi! Kakor da bi čital zgodbe našega študenta, ki se ustavlja brezverskemu toku. Prevod je uglajen, lep. Za dijake in druge fante prav lepo darilo.

PROSVETNA ŠOLA

Vodstvo fantovskih krožkov pri Prosvetni zvezi v Mariboru je organiziralo tritedensko prosvetno šolo od 2. do 22. januarja t. l. Šole se je udeležilo 25 fantov iz raznih župnij lavantinske škofije. Šola je bila zaključena z izpiti, ki so pokazali velik uspeh te šole.

V številki 11—12 lanskega »Vestnika Prosvetne zveze« je v poročilu zadnjega obč. zbora Prosvetne zveze tiskano v tajnikovem poročilu na str. 87 besedilo Pevska zveza ni poslala poročila. Ugotavljamo, da na obč. zboru Prosvetne zveze 13. oktobra 1932 te besede niso bile izrečene, o čemer so se prepričali navzoči zastopniki Pevske zveze.

Vsebina: Mati — vzgojiteljica velikih mož. — Materinski dan. — V družini ni vse v redu. — Katoliška mladina na Poljskem koraka naprej. — Prosvetno delo na Koroškem. — Društveno delo v februarju. — Občni zbor Trnovske prosvete. — Prosvetna knjižnica.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.